

aziz nesin

NESİN YAYINEVİ

Aziz Nesin
90 Yaşında

Dolmuşun Kapısı

Şoför,

– Kurtuluş! der demez, arabanın kapısına saldırdım.

Ne yaptım sa kapıyı bitürlü açamam. Kapının kulpu dönmez. Şoför içerden bağıyor:

– Sola kıvrır!

Sola kıvrıyorum kıvrımasına ama, kulp kıvrılmıyor.

Şoför bağıyor.

Solumu, sağımı mı şaşırdım? Dolmuşun arkasına başka arabalar, otobüsler, kamyonlar yığıldı. Trafik memuru, fiırt, fiırt düdüğü öttürüyor.

– Sola kıvrır be!

– Kıvrılmıyor kardeşim.

Şoför uzanıyor, kapıyı açıyor, içeri giriyorum. Dolmuş yürüyor ama, şoförün de çenesi açıldı:

– Ne adamlar var be dünyada?.. Tüh allah kahretsin...

Yahu sağını solunu daha öğrenememişler be!

Şoförün çenesi kapanmıyor bitürlü:

– Her yolcuya teker teker anlat. Kapı bu yahu... Sola çevir, tak açılır...

Kendimi övmek gibi olmasın, bir iyi huyum vardır: Haksız olduğum zaman karşımdaki ne derse desin, hiç sesimi çıkarmam.

Şoför, hızını alamamış, boyuna dır dır ediyor:

– Bir kapıyı açmasını öğrenemeyen insan bu dünyada ne diye yaşar bilmem ki...

Utancım dan renkten renge giriyorum. Ne dese adam haklı. Bu sefer yolcular da şoförü tutup ona hak veriyorlar.

Bir şişman adam:

– Efendim, dikkatsizlik... diyor, dikkatsiz insanlar.

Bir şoför, bir o şişman adam söylüyor:

– Bayım, vallahi bıktım artık... Bu adamlara araba kapısı açmasını öğretmek için bir kurs açmalı...

– Yok kardeşim, yok... Medeniyetin mektebi yoktur. İnsanın kendisinde olmazsa ne yapsan boş...

Eminönü'nde şişman adam arabadan inmek istiyor. İstiyor ama, bitürlü kapıyı açamıyor. Şoför, bu sefer ona bağıyor:

– Bayım, sağa çevir kulpu...

– Çevrilmiyor kardeşim

– Sola çeviriyorsun bayım... Yahu bu cenabet, dışardan sola, içerden sağa çevrilecek...

– Kardeşim, ne sola dönüyor, ne sağa... Kıpırdamıyor kör olası...

Bir hayli çekişiyorlar. Sihirli define kapısı gibi, kapı bitürlü açılmıyor.

Şoför uzanıp kapıyı açıyor. Şişman adam kendini zor dışarı atıyor. Büsbütün kızan şoför söylenip duruyor. Neredeyse küfüre başlayacak. Herifin pis ağzına dayanılır gibi değil. Kurtuluş'a gitmekten vazgeçtim ama, ya kapıyı açamazsam diye korkumdan inemiyorum.

– Odun oğlu odunlar... Yarımlar!...

– Bay şoför, ben burada ineceğim.

Kapının kulpuna yapıştım. Açabilmek için az önce şoföre öyle dikkat etmişim ki... Sağa çeviriyorum. Ooooooh, çok şükür, dışardayım. Başka bir araba bekliyorum.

– Kurtuluş?

– Evet...

Araba önümde. Şoför paylamasın diye, az önce öğrendiğim gibi kapının kulpunu sola çeviriyorum, olmuyor.

Sağa çeviriyorum, olmuyor. Bir daha zorluyorum, bir daha, öyle ki elime kan oturuyor.

Şoför bağıyor:

– Yukarı kaldır yahu, yukarı...

Yukarı kaldırıncı kulpu, kapı açılıyor. Şimdi bu şoför başladı:

– Buradan başka İstanbul yok...

Yolculardan biri şoföre hak veriyor:

– Boşu boşuna kaldırım çığnıyorlar.

– Artık bir taksi kapısı açamayan da insanım diye yaşamamalı dünyada...

Bu ağır sözlere nasıl dayanılır? Şoför de, yolcular da hep beni haksız çıkarıyorlar.

Karaköy'de bir yolcu inmek istiyor. Ama kapı açılmaz.

Şoför:

– Yukarı kaldır! diye bağıyor.

– Asıl be!

– Asılıyorum, kalkmıyor.

Şoför kapıyı açıyor, adam çıkar çıkmaz, ne olur ne olmaz ben de kapıyı açamam diye dışarı atıyorum kendimi. Şimdi Karaköy'deyim. Zar zor bir araba buluyorum. Kapının kulpunu sola çeviriyorum, olmuyor; sağa çevir, olmuyor; yukarı, a-ah, aşağı, ı-ıh... Bre aman. Şoförden paparayı yiyeceğim sağlam, asılıp duruyorum. Kulpu dört yöne çeviriyorum, bana mısın demiyor.

– İt be it!

Şoföre soruyorum:

– Nereye iteyim?

– Nereye itilir yahu?... İt!... İtmesini de mi bilmiyosun... İçeri doğru it!

Hiç böyle içeri doğru itilip de açılan kapı görmedim.

– Kapıyı itme be! Kulpu it!

Hele şükür kapı açılıyor. Şoför durur mu?

– Her müşteriye teker teker öğret...

Bir yolcu,

– Kaz gibi adamlar! diyor.

Bunu söyleyen yolcu kapının yanında oturuyor. Şoför onu,

– Kapı açık! diye tersliyor.

Adam kapıyı açıp küt diye kapıyor.

– Olmadı!... Kapanmadı.

Adam bir daha deniyor, yine kapanmıyor.

– Kapanmadı!

Yanındaki yolcu,

– Hızlı çek! diyor.

Çat!... Pat!... Küt!

– Yavaş yahu, diyor, yavaş be!... Alt tarafı yirmibeş kuruş vereceksiniz be!

Şoför uzanıp kapıyor kapıyı ama çenesini açıyor:

– Haftada bir kapı tamiri. Kazan kazan kapı tamirine ver. İş mi bu yani? Sizin evinizde kapı yok mu? Saat gibi kapı bu, yavaşça tık diye kapatacaksın.

Bir yolcu Galatasaray'da inmek istiyor. Yine kapı açılmaz. Bir patırtı, kıyamet, sağa, sola, yukarı, aşağı... Sonunda kapı açılıyor. Yolcunun arkasından kendimi sokağa fırlatıyorum.

– Kurtuluş?

– Evet, buyurun!

Buyurması kolay ama, nasıl buyuracaksın? Kapının kulpuna yapışıyorum. Yukarı kaldır kalkmaz, aşağı indir inmez, sağa sola dönmez, it itilmez... Tüh allah kahretsin... Bütün kuvvetimi deniyorum. Koca Yusuf pehlivan kalksa mezardan bu kapıyı açamaz.

– Kendine çek!

Bu kapı da kendine çekilince açılmış. Kaç para eder, bay şoför başlıyor söylenmeye... Ama yooo, bu kadarına dayanamam artık.

– Birader, diyorum, hepsinin kapısı bir başka çeşit bunların. Bizim ne suçumuz var bunda? Kimini sağa, kimini sola çevireceksin. Kimi yukarı, kimi aşağı... Bir kısmını iteceksin, bir kısmını çekeceksin...

Şoför, büsbütün kızıyor:

– İnsan bu kadarcık şeyi de bilmez mi be... Ford arabaların kulpunu sola, Studebaker'leri sağa çevireceksin. Chevrolet oldu mu iteceksin kulpu. Hilman'ları kendine doğru çekeceksin. Fiat arabası oldu mu önce bir sağa çevirir, sonra üstüne basarsın. Buick'ler en kolayı, bir sola, bir sağa çevirir, kulpu kendine doğru biraz çeker, sonra biraz yukarı kaldırır, kuvvetlice aşağı indirirsin, sonra kendine doğru çekip de, hafifçe üstüne basar, itersen, çıt diye açılır kapı...

Şoför, durmadan her marka otomobil kapısının nasıl açılacağını anlatıyordu. Ben tatlı tatlı dinliyordum ama lafının sonunu kötü bağladı:

– İnsanın bu kadarcık şeyi öğrenmemesi için mankafa olması lazım.

Yolculardan biri şoförden de baskın çıkıyor:

– Dangalaklık efendim. Düpedüz dangalaklık bu... Alt yanı yirmi otuz çeşit otomobil var. İstanbul gibi bir şehirde yaşayan insan bu kadarcık şeyi öğrenemezse, kaldırırsın kendini denize atsin...

Şoför onaylıyor:

– Öyle ya, ölsün be!... Ölsün daha iyi.

– Koy önüne bir torba saman, yesin.

Bana sövüp sayan yolcu Taksim'de iniyor. Tam kapıdan çıkarken:

– Vaaay... Aman!... diye bağıyor.

– Ne oldu? Ne var?

İyi olmuş kerataya. Kapıyı kaparken başparmağı araya sıkışmış. Elinden şakır şakır kanlar akarken kapıya sövüp sayıyor:

– Namussuz kapı... Hiç böyle kapı görmedim.

Herif aman zaman diye bağıradersen, şoför gaza basıyor, Harbiye'ye uçuyoruz. Harbiye'de bir müşteri daha binmek istiyor ama ne mümkün... Otomobil kapısı değil, kale kapısı namussuz, İstanbul surlarının kapısını bir haf-tada açan Fatih Sultan Mehmet gelse açamaz.

Şoför,

– Bastır! Bastır be!... diye bağıyor.

– Neresini bastırayım?

– Ömründe hiç arabaya binmedin mi? Düğmesini bastır!

– Düğmesi nerede yahu?

– Kilit düğmesi be!...

Düğme dediği nerede biliyor musunuz? Kapıyla, kilitte, kulpla hiç ilgisi olmayan biyerde, arabanın iç yanında, pencere camının altında... Ben düğmeye basıyorum, adam kulpa, kapı açılıyor. Açılır açılmaz da canımı dar atıyorum dışarı.

Artık yürümeye karar verdim.

Yanımda bir araba duruyor.

– Nereye bayım?

– Kurtuluş.

Şoföre bakıyorum, yaşlıca bir adam. Artık bu küfür fi-lan etmez, diyorum içimden. İçerde de üç yolcu daha var.

Acaba kapıyı açmayı... Bilirim bunları, herbirinin ayrı bir huyu vardır. Elimi kapı kulpuna atmadan soruyorum.

– Arabanız ne marka?

– De Soto!...

“De Soto” mu? Bu nasıl açılır. Zaten kapının kulpu da yok.

– İt!...

İtiorum.

– Bastır!

Bastırıyorum.

– Çek!... Kendine çek!... Döndür!

– Döndürdüm.

– Kaç defa döndürdün?

– İki.

– Olmaz, baştan döndür. Üç defa...

Şoför yardıma geliyor, o da açamıyor. Yolcularla şoför içerden, ben dışardan zar zor kapıyı açıyoruz. Bu sefer de bitürlü kapanmaz. Ben çekerim, şoför çeker, kapı kapanmaz. Bütün kuvvetimle kapıyı çektim. Eski araba sarsıldı. Küüt diye bir ses...

Şoför,

– Hah, kapandı şimdi... dedi.

Gidiyoruz, şoför anlatıyor durmadan. Ellibin liralık arabaymış. Yolcular bir yılda hurdaya çıkarmışlar. Dolmuşa inip binmesini, kapıyı açıp kapamasını bilmiyorlarmış. Ayda bikez kapıyı tamire götürürmüş. Şoför sövüp sayıyor. Bereket, bu seferkiler bana değil, başkalarına.

Kurtuluş’a geliyoruz. Araba duruyor. Bir yolcu kapıyı açmak istiyor. Açılmaz.

– Bu araba De Soto, diye öğrendiklerimi satıyorum, yukarı al, sola it...

Öbür yolcu işe karışıyor, üçüncüsü yardım ediyor. Şoför söylenerek kapıya uzanıyor. Hiçbirimiz açamıyo-

ruz. Öbür yandaki kapıyı kurcalıyoruz, zorluyoruz, o da açılmıyor. Kaldık mı arabanın içinde... Kan ter içinde kalan şoförde küfrün bini bir para... Bir kısmımız sağ, bir kısmımız sol kapıda uğraşıyoruz. Masallardaki sihirli kapı gibi, ne yapsan açılmaz.

– Sustayı çekin! Hadi! Dayanın!...

Tramvaylar, arabalar arkamıza yığılmış. Trafik memuru sesleniyor. Şoför arabayı kenara çekiyor. Bir erkek yolcu ceketini çıkarmış, kapıyı açmaya çalışırken, biri de öbür kapıyı tekmeliyor. Kadın yolcu avazı çıktığı kadar,

– İmdaaaat!... diye bağırıyor.

– Sus hanım, ortalığı telaşa verme. Kadın kaçırıyor zannedecekler.

Polis koşup geliyor, etrafımızı kalabalık çeviriyor.

– Ne var?

– İçerde kaldık, kapı açılmıyor.

Kadıncık çığlık çığlığa, şoför kapı kilidinin sustasını bozan müşterilere küfreder, dışardakiler güler halimize...

– Bir keser yok mu, keser...

– Keserle açılmaz, varyoz lazım.

– Bir çilingir çağırın en iyisi...

Karanlık bastı, biz hâlâ dolmuşta mahpusuz. Seyirciler gittikçe artıyor. Ne içerden açılıyor, ne dışardan... Başka bir şoför bizimkine:

– Arkadaş, diyor, bunu açsa açsa Yenişehir’de tamirci Yanko açar. Geçen gün Büyükdere’ye müşteri götürmüştüm. Benim de başıma geldi. Öldür allah kapı açılmadı. Sonra müşterileri tersyüzü getirdim, beş tamirhane dolaştıktan sonra Yanko Usta açtı.

Yenişehir’de Yanko Usta’nın tamirhanesine gidiyoruz. Usta evine gitmiş. Ustaya haber gidiyor. Biz içerde artık

patlayacağız. Bir saat mi, iki saat mi sonra usta geliyor. Bir zaman da o uğraşiyor.

– Siz bunu Tarlabası'ndaki kilitçi İbo var, ona götürün, diyor.

Kilitçi İbo'ya gidiyoruz.

– Sustalının dili dişliye geçmiş, diyor.

– Ne yapacağız?

– Gece vakti olmaz. Bunun bir günlük işi var. Gündüz gözüyle inşallah...

İçerde yalvarmaya başladık:

– Aman İbo Usta, ocağına düştük. Bizi buradan kurtar. Ne istersen verelim, yüz, ikiyüz... Kadın ağlamaya başladı:

– Ah n'olur, kocama bir haber verin bari...

Halimize acıyan İbo Usta işe girişti. Gecenin onikisinde,

– Olmuyor, dedi, bunun işi uzun... Pencereden çıkın!

İlkin kadının canını kurtardık. Pencereden başını uzattı. Ayaklarından biz tuttuk, başından dışardakiler, kargatulumba kadını çıkardık. Yolcunun biri şişman olduğu için, ne yaptıksa dışarı çıkaramadık. Sonra beni çıkardılar. Hürriyet havasını ciğerlerime çektim. Şişman yolcuyu çıkarmaya çalışıyorlardı. Bana da: "Yardım et," dediler. Çeke çeke adamı yarı beline kadar dışarı çıkardık. Ama tam beline gelince, ne içeri, ne dışarı, adam pence-reye takılı kaldı; yarısı içerde, yarısı dışarda.

– Vazgeçtim, içeri sokun! diye yalvarıyor. İçeri de sokamıyoruz.

Ben artık oradan uzaklaştım. Ne yaptılar bilmiyorum. Tabii Kurtuluş'a yaya gittiğimi, o günden sonra dolmuşa binmeye tövbe ettiğimi tahmin edersiniz.

İçindekiler

Kumbara Hırsızı	5
Bizim Hemşeri	13
İstanbul'un Havası Kalleştir	18
Hepsi Hepsi İyi	24
Bir Muzır Öykü: Vah Yavrum Vah	31
Kiracıya Maşallah	40
Zekânızı Bileyiniz	65
Babiâli Canavarı	70
Boğaziçi Hastalığı	75
Erkeklik Yüzünden	82
Bizim Apartmanın Sahibi	88
İstanbul'dan Bir Kız Kaçtı	93
Zavallı Necla	100
Cürme Teşvik	112
Gebe Kadın İçin Ağlama Konçertosu	116
İstanbul'u Yaşamak	124
Beni Enayi mi Belledin?	136
Dolmuşun Kapısı	146